

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Економіка в сучасному розумінні охоплює умови і форми виробництва і обміну товарів, а також способи їх розподілу.

На перший погляд економіка ніби не має відношення до екології. І дійсно, історично економіка розвивалася відносно незалежно, не беручи до уваги екологічні чинники. Проте суспільство завжди залежало від природних ресурсів і стану біосфери, тільки ця залежність в економічних системах не враховувалася.

Глибинний зв'язок економіки і екології виявився, коли стала реальною зворотна дія зміненої людьми природи на людину, його господарство.

Екологічна криза є, по суті, результат традиційної економічної політики. Безпосередньою причиною екологічної кризи багато в чому з'явилася гонитва за прибутком, що вузько розуміється, коли експлуатуються не тільки робоча сила, але і природні ресурси, коли собівартість продукції зменшується за рахунок забруднення середовища.

В екологічній економіці цілі виробництва повинні визначатися швидше принципами екології і безпечними для здоров'я людей умовами праці, ніж тільки законами прибутку. Це значить, що виробництво повинне будуватися на засадах загальної користі, а не прибутку не утиліти.

Використовування різних природних ресурсів і їх виснаження, а також певне забруднення середовища неминучі при будь-якій економічній діяльності. Це безпосередньо пов'язано з процесами виробництва і споживання.

Економіст не може винайти нову технологію, але він може пояснити або навіть передбачити вплив змін технології на екологічні наслідки виробництва (зменшення або збільшення забруднення середовища, використання природних ресурсів). Він зобов'язаний оцінити вплив екологічних наслідків на ціни різних товарів і послуг.

В принципі в будь-якому виробництві завжди можна витратити набагато менше енергію, горючі і мінеральні ресурси. Чому ж не робиться цього? Справа тут в співвідношенні витрат на упровадження нової технології і збитку від збереження старої. Перебудова виробництва — справа завжди витратна. Щоб зважитися на це, окрім загрози покарання, моральних стимулів, необхідні також економічні стимули на екологізацію виробництва.

Для екологічної економіки потрібні зміни, як в співвідношенні основних напрямів суспільного виробництва, так і в характері, культурі споживання населення. Найважливіші передумови екологічної економіки — це формування правових і організаційних умов для раціонального природокористування; створення науково-технічного потенціалу для перебудови економіки на природозберігаючу основу; орієнтація виробництва на збільшення частки продукції кінцевого споживання, зведення до мінімуму «виробництва заради

виробництва); створення замкнутих виробничих циклів і зменшення виробничих відходів; відзеркалення в системі обліку виробництва продукції вартості природних ресурсів.

Стан природного середовища визначається діяльністю звичних споживачів, підприємців, фермерів. Тому необхідне ухвалення суспільством нової економічної політики, що спирається на співпрацю всіх шарів суспільства при ухваленні важливих рішень по створенню нових виробництв, використанню альтернативних ресурсів і т.п.

Основою стійкого розвитку стає система відкритих конкуруючих ринків, ціни яких відображають вартість ресурсів. Якщо ціни на ресурси встановлені об'єктивно, конкурентна боротьба примушує виробників економити ресурси. Якщо забруднення природного середовища ототожнюватиметься підприємцями з ресурсами, «втраченими» для виробництва, то прагнення понизити вартість примусить виробників зменшити шкідливі відходи, особливо коли це буде пов'язано з витратами на ліквідацію екологічних наслідків або виплату штрафів. Конкурентна боротьба, властива вільним ринкам, — основний чинник, сприяючий створенню нових технологій. А нові технології необхідні для раціональнішого використання ресурсів. Перехід до економічного стимулювання виробників у вигляді різноманітних пільг означає формування нової еколого-економічної ситуації, в якій екологічні вимоги входять в загальну систему цінностей.

На сьогоднішній день людство стоїть на порозі глобальної екологічної кризи, викликаній нерациональною діяльністю людини. Тому сьогодні, як ні коли набуває актуальність дотримання всіх екологічних вимог всіма господарюючими суб'єктами. І перш за все економіка покликана забезпечити раціональне використання природних ресурсів.

Захист навколишнього середовища – це комплексна проблема, яка може бути вирішена тільки спільними зусиллями фахівців різних галузей науки і техніки. Найефективнішою формою захисту навколишнього середовища від шкідливої дії промислових підприємств є перехід до маловідхідних і безвідходних технологій. Це зажадає рішення цілого комплексу складних технологічних, конструкторських і організаційних задач. Екологізація промислового виробництва повинна розвиватися по наступних напрямках: вдосконалення технологічних процесів і розробка нового устаткування з меншим рівнем викидів шкідливих домішок і відходів в навколишнє середовище; широке упровадження екологічної експертизи усіх видів виробництв і промислової продукції; заміна токсичних і не утилізованих відходів на нетоксичні і утилізовані; широке застосування додаткових методів і засобів захисту навколишнього середовища.

Як додаткові засоби захисту застосовується різне очисне устаткування, таке як апарати і системи чищення газових викидів, стічних вод, глушники шуму при скиданні газів в навколишнє середовище. Перераховані заходи дозволять знизити забруднення довкілля і покращити природокористування.